

Examensmål för naturbruksprogrammet

Naturbruksprogrammet är ett yrkesprogram. Efter examen från programmet ska eleverna ha de kunskaper som behövs för att arbeta inom något av naturbrukssektorns områden, till exempel inom djurvård, hästhållning, lantbruk, naturturism, skogsbruk eller trädgård.

Utbildningen ska utveckla elevernas kunskaper om och färdigheter i att bruka naturen på ett hållbart sätt. Naturbruk innefattar de olika verksamheter som nyttjar och förvaltar naturresurser. Det kan till exempel vara produktion av livsmedel, växtmaterial och träråvara. Andra verksamheter är till exempel natur- och landskapsvård, fiske och vattenbruk, arbete med djur, park- och trädgårdsmiljöer, verksamhet som syftar till naturupplevelser samt annat arbete med varor och tjänster inom naturbrukssektorn.

Att bruka naturen på ett sätt som främjar hållbar utveckling och vårdar ekosystemen ställer krav på såväl biologiska som tekniska och ekonomiska kunskaper. Utbildningen ska därför ge eleverna sådana kunskaper samt möjlighet att kritiskt granska och reflektera över hur naturbrukets arbetsmetoder och verksamheter kan främja hållbar utveckling. Utbildningen ska också utveckla elevernas förståelse av naturens mångfald och hur olika verksamheter använder och påverkar naturen och biologiska processer. I detta ingår också kunskaper om olika energiformer och om energiomsättning.

Utbildningen ska stimulera elevernas lust att lära och allsidigt bidra till elevernas personliga utveckling. Utbildningen ska förbereda eleverna för ett aktivt deltagande i samhälls- och arbetsliv genom att stimulera ett utforskande förhållningssätt där eleverna ges möjlighet att möta och etiskt bemöta olika perspektiv på naturbrukets roll i en hållbar samhällsutveckling. Utbildningen ska även utveckla elevernas förståelse av hur olika faktorer såsom normer, traditioner, attityder och beteenden påverkar förutsättningarna för alla människor att arbeta och utvecklas på lika villkor inom naturbrukets olika yrken, oavsett kön, ålder eller bakgrund. Teknikutveckling och förändringar i omvärlden påverkar naturbrukets olika verksamheter över tid. Utbildningen ska därför ge eleverna möjlighet att utveckla ett entreprenöriellt förhållningssätt och kunskaper om företagande. Utbildningen ska dessutom bidra till ett globalt perspektiv på naturbruket samt ge kunskaper om internationellt samarbete.

Stora delar av yrkesområdet regleras i lagar och andra författningar samt genom olika typer av branschnormer. Utbildningen ska därför ge eleverna kunskaper om dessa bestämmelser. Arbetsmiljöfrågor ska ha en central plats i utbildningen för att identifiera risker, förebygga arbetsskador och främja god hälsa.

Med utgångspunkt i praktiskt arbete inom naturbruk ska utbildningen utveckla elevernas förmåga att ta initiativ och lösa problem på ett ansvarsfullt sätt. Eleverna ska kunna planera och genomföra arbetsuppgifter genom att använda såväl traditionell som digital teknik som förekommer inom för utbildningen relevanta yrkesområden. Vidare ska eleverna kunna bedöma och dokumentera arbetsresultat utifrån kvalitet, effektivitet, ekonomi och miljöpåverkan. Under utbildningen ska eleverna utveckla praktiska färdigheter som kopplas till förståelse och reflektion. Utbildningen ska ge eleverna möjlighet att ta ställning i etiska frågor och kunna omsätta sina ställningstaganden i praktisk handling.

Naturbrukets olika yrkesområden ställer krav på kommunikation och samverkan med andra människor i olika sammanhang. Därför ska utbildningen bidra till elevernas kommunikations- och samarbetsförmåga, tolerans och respekt för alla människors lika värde. Genom att arbeta med språket i alla ämnen utvecklar eleverna sin förmåga att argumentera och uttrycka ståndpunkter samt att söka, sovra och bearbeta information.

Arbetsplatsförlagt lärande ska ingå i utbildningen. Det arbetsplatsförlagda lärandet ska bidra till att eleverna utvecklar yrkeskunskaper och en yrkesidentitet samt reflekterar över yrkeskulturen och blir en del av yrkesgemenskapen på en arbetsplats. Det arbetsplatsförlagda lärandet kan också ge inblick i företagandets villkor.

Examensmålet gäller för både skolförlagd utbildning och lärlingsutbildning.

Inriktningar

Naturbruksprogrammet har sex inriktningar.

Inriktningen *djurvård* ska ge kunskaper om djur för olika ändamål, deras beteende och behov samt samspelet mellan djur och människa. I inriktningen ska eleverna, utifrån ett vetenskapligt synsätt, lära sig att arbeta yrkesmässigt med djur och att sköta djuranläggningar. Inriktningen betonar sambandet mellan tekniska och biologiska kunskaper för en god djurvård. I inriktningen betonas även smittskydd. Inriktningen kan till exempel leda till arbete inom djurens hälso- och sjukvård, med hundar och andra sällskapsdjur, med djur för forskningsändamål, med djurparksdjur eller arbete inom zoofackhandel.

Inriktningen *hästhållning* ska ge kunskaper om hästar, hästars beteende och behov samt samspelet mellan häst och människa. I inriktningen ska eleverna lära sig att arbeta yrkesmässigt på ett säkert sätt med hästar och att sköta hästanläggningar. Inriktningen betonar sambandet mellan tekniska och biologiska kunskaper för en god hästhållning. Inriktningen kan till exempel leda till arbete som hästskötare inom hästnäringens olika grenar.

Inriktningen *lantbruk* ska ge kunskaper om växtodling, djurhållning, ekonomi och teknik. Inriktningen betonar sambandet mellan biologiska, tekniska och ekonomiska kunskaper för god produktkvalitet samt för bevarande och främjande av miljövärden och biologisk mångfald. Centralt för arbete inom lantbruk är biologisk förståelse av markens, växternas och djurens livsprocesser. Arbete inom lantbruk ställer också krav på tekniskt kunnande samt hantering och användning av teknisk utrustning. Inriktningen kan till exempel leda till arbete som djurskötare, maskinförare eller arbete med växtodling.

Inriktningen *naturturism* ska ge kunskaper om naturen som en förnybar resurs och om hur hållbara naturupplevelser kan utvecklas och nyttjas inom naturturismen. Inriktningen ska ge kunskaper om och färdigheter i att leda aktiviteter i naturen samt att sköta anläggningar och naturmiljöer för naturturism. Inriktningen betonar sambandet mellan tekniska, biologiska och ekonomiska kunskaper för god förvaltning av naturresurser och för god kvalitet på produkter och tjänster. Arbete inom naturturism ställer krav på säker hantering och användning av teknisk utrustning samt kunskaper om produktsäkerhet och systematiskt säkerhetsarbete. Inriktningen

kan till exempel leda till arbete inom naturguidning, fiske och vattenvård, jakt- och viltvård samt arbete inom därtill kopplad fackhandel.

Inriktningen *skogsbruk* ska ge kunskaper om skogen som en förnybar och hållbar resurs. I inriktningen betonas tekniska, biologiska och ekonomiska kunskaper för en god skogsproduktion och en hållbar skogsförvaltning med bibehållen biologisk mångfald och med höga värden på produkter och tjänster. Inriktningen ska också ge kunskaper om skogens sociala värde och skogsbrukets påverkan på människors miljö. Arbete inom skogsbruk ställer höga krav på tekniskt kunnande samt hantering och användning av teknisk utrustning. Inriktningen kan till exempel leda till arbete som skogsmaskinförare eller skogsvårdare.

Inriktningen *trädgård* ska ge kunskaper om mark, växter och, växtmiljöer samt om trädgårdsanläggning, trädgårdsodling och trädgårdens betydelse för individen och samhället. I inriktningen betonas biologiska, tekniska och ekonomiska kunskaper för god kvalitet på produkter och tjänster. Kunskaper om växter är centralt för allt arbete inom trädgårdsbranschen. Arbete inom trädgård ställer också krav på tekniskt kunnande samt hantering och användning av teknisk utrustning. Inriktningen kan till exempel leda till arbete med trädgårdsanläggning, skötsel av utemiljöer, odling på friland eller i växthus samt arbete inom därtill kopplad fackhandel.

Samtliga inriktningar kan leda till fortsatta studier, till exempel på yrkeshögskola eller högskola. Inom programmet kan eleverna ges möjlighet att läsa ämnen som förbereder för vidare studier inom naturvetenskap, främst med koppling till naturbruk.

Mål för gymnasiearbetet

Gymnasiearbetet ska visa att eleven är förberedd för det yrkesområde som gäller för den valda yrkesutgången. I gymnasiearbetet ska eleven visa sin förmåga att utföra vanligt förekommande arbetsuppgifter inom givna tidsramar. Det ska utföras på ett sådant sätt att eleven självständigt planerar, genomför och utvärderar sin uppgift. Gymnasiearbetet kan utformas så att det ger eleven möjlighet att pröva sitt yrkeskunnande i företagsliknande arbetsformer.